

MONETĀRAIS BIĻETENS 2006

3

Pēc mazliet lēnākas finanšu sektora izaugsmes 2006. gada pirmajos divos mēnešos martā tā paātrinājās. Rekordliels bija rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugums (305.4 milj. latu). Nozīmīga iekšzemes noguldījumu atlikuma kāpuma dēļ būtiski palielinājās arī naudas piedāvājums.

Reālā sektora nozaru attīstība bija līdzīga iepriekšējos mēnešos vērotajai. Pēc darbadienu skaita izlīdzinātais mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums februārī salīdzināmajās cenās salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 15.1%. Sezonāli izlīdzinātais apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss palielinājās par 6.2% un rūpniecības produkcijas kopējā izlaide – par 7.2%. Saruka kravu apgrozījums Latvijas ostās un pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms (attiecīgi par 3.8% un 10.9%). Bezdarba līmenis samazinājās par 0.1 procentu punktu (līdz 7.4%).

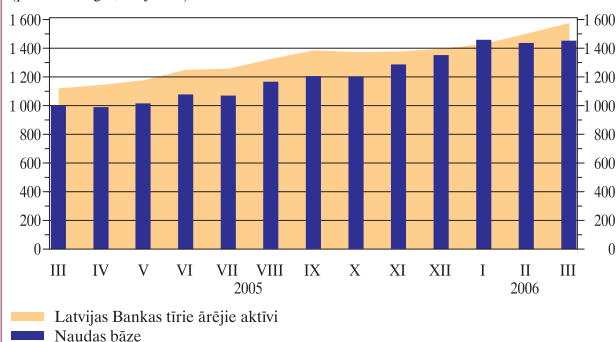
Otro mēnesi pēc kārtas saruka gan mēneša (līdz 0.2%), gan gada (līdz 6.5%) inflācija. Patēriņa cenu dinamiku noteica pārtikas cenu kritums (par 0.7%) un degvielas cenu samazināšanās (par 1.6%), bet palielinoša ietekme uz inflāciju bija elektroenerģijas tarifu kāpumam (par 6.7%), kā arī apģērba un apavu cenu pieaugumam (par 3.6%).

2006. gada martā valsts konsolidētajā kopbudžetā bija finansiālais pārpalikums 62.1 milj. latu (2005. gada martā – 29.6 milj. latu). Pārpalikums izveidojās gan valsts konsolidētajā kopbudžetā (49.8 milj. latu; to nodrošināja 37.1 milj. latu pārpalikums valsts pamatbudžetā un 12.7 milj. latu pārpalikums sociālās apdrošināšanas fondā), gan pašvaldību konsolidētajā budžetā (12.2 milj. latu). Valsts konsolidētā kopbudžeta bilances uzlabošanās salīdzinājumā ar 2005. gada martu noteica straujš budžeta ieņēmumu kāpuma temps (25.5%), budžeta izdevumiem augot par 15.3%. To nodrošināja straujš nodokļu ieņēmumu kāpums (26.1%), kā arī par 24.4% lielāks saņemtās ārvalstu finanšu palīdzības apjoms. Tāpat kā gada pirmajos mēnešos, arī martā auga iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi (par 27.1%, lai gan ar janvāri tika palielināts ar nodokli neapliekamais minimums un nodokļa atvieglojuma apmērs par apgādībā esošām personām), kā arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi (par 29.8%). Augsts pieauguma temps bija arī pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumiem (28.0%), atspoguļojot straujo privātā patēriņa kāpumu. Savukārt valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumu palielinājumu veicināja valsts sektorā nodarbināto atalgojuma, pensiju un sociālo pabalstu paaugstināšana ar 2006. gada 1. janvāri. Nozīmīgi palielinājās dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem un investīcijas (attiecīgi par 36.5% un 3 reizes). Tas galvenokārt saistīts ar ES struktūrfondu finansēto projektu līdzfinansējuma nodrošināšanu.

Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds marta beigās bija 1 109.8 milj. latu, mēneša laikā samazinoties par 21.7 milj. latu, ko galvenokārt noteica iekšējā parāda samazināšanās. Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgū notika tikai viena 6 mēnešu parādzīmju izsole. Sākotnējā tirgus konkurējošā daudzscenu izsolē tika pārdoti vērtspapīri 1.3 milj. latu apjomā (32.5% no piedāvātā apjoma) ar vidējo svērto diskonta likmi 3.525% (par 1.158 procentu punktiem augstāka nekā iepriekšējā izsolē 2005. gada oktobrī).

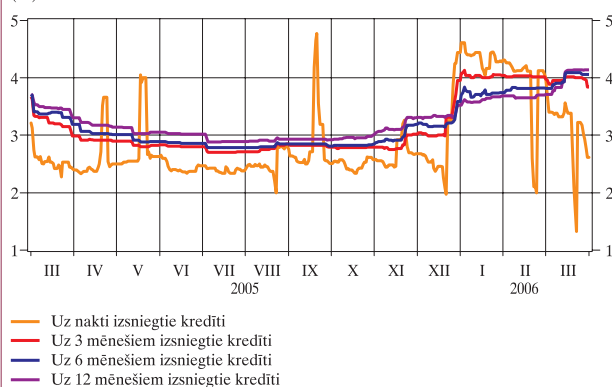
Martā skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) gandrīz nemainījās, bet strauji auga noguldījumu uz nakti atlikums. Naudas piedāvājums M1 palielinājās par 109.1 milj. latu jeb 3.8%. Lielāks bija naudas rādītāja M2 kāpums (168.1 milj. latu jeb 4.2%), nozīmīgi pieaugot noguldījumu ar noteikto ter-

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS
(perioda beigās; milj. latu)

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMJU INDEKSS RIGIBOR

(%)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2006	
	II	III
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	7.2	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.4	0.2
Gada (%)	6.9	6.5
Patēriņa cenu gada pamatinfliācija ¹ (%)	5.4	5.3
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	79 625	78 759
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	7.5	7.4
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansālā bilance (milj. latu)	62.3	124.3
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	228.2	*
Imports	416.3	*
Bilance	-188.1	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

miņu līdz 2 gadiem atlikumam. Savukārt plašā nauda M3 palielinājās par 169.5 milj. latu jeb 4.2%. Tādējādi M1, M2 un M3 gada pieauguma temps palielinājās (attiecīgi līdz 44.7%, 40.1% un 41.6%).

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums martā pieauga par 156.3 milj. latu, gada kāpuma tempam sasniedzot 44.0%. Vairāk nekā pusi no noguldījumu atlikuma pieauguma veidoja noguldījumu uz nakti atlikuma kāpums, tomēr diezgan būtiski (par 54.9 milj. latu) palielinājās arī termiņnoguldījumu atlikums. Līdzīgs bija latos un ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma kāpums (attiecīgi 74.0 milj. latu un 82.3 milj. latu). Noguldījumu atlikuma pieaugumā lielāko daļu (92.8 milj. latu) veidoja mājsaimniecību noguldījumu atlikums.

Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums turpināja strauji palielināties (gada pieauguma temps martā – 64.0%). Kredītu atlikuma kāpums bija rekordliels (305.4 milj. latu), un to noteica hipotēku kredīta atlikuma palielināšanās par 161.5 milj. latu, būtiski (par 80.0 milj. latu) pieaugot arī komerckredītu atlikumam. Kāpuma galveno daļu joprojām veidoja eiro izsniegto kredītu atlikuma pieaugums (304.2 milj. latu), turpinot palielināties arī latos izsniegto kredītu atlikumam (par 48.6 milj. latu), bet samazinoties pārējās valūtās izsniegto kredītu atlikumam. Mazliet vairāk nekā puse visu kredītu tika novirzīti finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību kreditēšanai – martā šai klientu grupai izsniegto kredītu atlikums pieauga par 171.6 milj. latu.

MFI tiro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs martā palielinājās par 78.9 milj. latu. MFI (izņemot Latvijas Banku) aktīvi martā pieauga par 225.4 milj. latu, bet peļņa 2006. gada pirmajos trijos mēnešos sasniedza 61.9 milj. latu (par 48.4% lielāka nekā 2005. gada atbilstošajā periodā).

Centrālās bankas naudas piedāvājumu martā palielināja ārvalstu valūtas pirkšana no bankām. Augot šim piedāvājumam un valdības ārvalstu valūtas noguldījumam centrālajā bankā, Latvijas Bankas tirie ārējie aktīvi pieauga par 85.7 milj. latu jeb 5.8%. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tirajiem ārējiem aktīviem marta beigās bija 107.4%. Savukārt naudas piedāvājumu samazināja valdības latos veikto noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā palielināšanās (par 5.3 milj. latu). Banku uz nakti veikto noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā nedaudz pieaugot, naudas bāze M0 marta beigās bija par 18.1 milj. latu lielāka nekā februāra beigās.

Bankām nodrošinot pietiekamu latu likviditāti ar ārvalstu valūtas pārdošanu Latvijas Bankai un darījumiem starpbanku tirgū (latu darījumu apjoms sasniedza 854.2 milj. latu un bija lielākais pēdējo 12 mēnešu rādītājs), Latvijas Bankas izsniegto *repo* kredītu apjoms martā bija tikai 5.2 milj. latu (8.5 reizes mazāk nekā februārī), savukārt piesaistīto termiņnoguldījumu apjoms – 2.1 milj. latu (6.1 reizi mazāk).

Saglabājoties likviditātes pārpalikumam, RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem martā pakāpeniski samazinājās no 4.0% mēneša sākumā līdz 1.3% rezervju prasību izpildes perioda beigās. Savukārt RIGIBOR kredītiem ar 6 un 12 mēnešu termiņu mēneša laikā pieauga par 0.2–0.4 procentu punktiem (perioda beigās – attiecīgi 4.06% un 4.14%). Tomēr neturpinājās iepriekšējos mēnešos vērojamā ne-MFI izsniegto kredītu procentu likmju paaugstināšanās – mājsaimniecībām latos izsniegto kredītu procentu likmes pat nedaudz saruka (par 0.1 procentu punktu – līdz 8.0%), bet ārvalstu valūtā izsniegto kredītu – nemainījās (4.9%). Par 0.2–0.4 procentu punktiem saruka arī nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu procentu likmes.

Pasaules valūtas tirgos augot eiro kursam, martā ASV dolāra, Japānas jenas un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret latu samazinājās (attiecīgi par 1.9%, 2.7% un 1.9%).

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2006	
	II	III
MFI¹		
M3	4 028.7	4 198.2
<i>Repo</i> darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	41.4	42.8
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	3.6	3.6
M2	3 983.7	4 151.8
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	958.0	1 014.6
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	117.0	119.4
M1	2 908.7	3 017.8
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	775.5	775.9
Noguldījumi uz nakti	2 133.2	2 241.9
Tīrie ārējie aktīvi	-1 460.6	-1 539.5
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	6 501.2	6 806.6
Kredīts valdībai	391.7	385.7
Centrālās valdības noguldījumi	160.6	216.1
Ilgāka termiņa finanšu saistības	1 275.8	1 285.3
Latvijas Banka		
M0	1 433.3	1 451.4
Skaidrā nauda apgrozībā	862.1	865.1
Noguldījumi Latvijā Bankā latos	571.2	586.3
Noguldījumi Latvijā Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	1 473.5	1 559.2
Tīrie iekšējie aktīvi	-40.2	-107.8
Kredīti	21.8	-49.4
MFI	2.0	1.0
Valdībai (neto)	19.8	-50.4
Pārējie aktīvi (neto)	-62.0	-58.4
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	2 504.56	2 690.41
Zelts	138.27	142.44
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.15	0.15
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	2 366.06	2 547.74

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2006	
	II	III
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.7	2.9
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	6.5	6.3
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	8.1	8.0
t.sk. mājokļa iegādei	6.1	6.0
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.1	4.7
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.9	4.9
t.sk. mājokļa iegādei	4.6	4.6
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.5	3.1
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.0	0.7
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.1	3.0
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.5	0.5
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.4	2.9
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.1	1.4
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.0	3.1
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.1	1.3
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5930	0.5820
Ls pret GBP	1.0330	1.0130
Ls pret 100 JPY	0.5100	0.4960
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2006	
	II	III
MFI rezerves	656.1	673.7
Nacionālā valūta kasēs	86.5	89.2
Noguldījumi Latvijas Bankā	569.5	584.5
Ārzemju aktīvi	3 443.0	3 300.4
Ārvalstu valūta kasēs	59.7	56.7
Prasības pret MFI	2 144.1	1 946.5
Prasības pret ne-MFI	1 200.4	1 255.6
Pārējie aktīvi	38.7	41.6
Prasības pret centrālo valdību	241.1	235.8
Prasības pret vietējo valdību	89.3	88.9
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	109.4	116.2
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	3 801.8	3 967.8
Prasības pret mājsaimniecībām	2 625.9	2 759.6
Neklasificētie aktīvi	490.1	539.6
Pamatlīdzekļi	140.3	141.9
Nauda ceļā	13.1	16.8
Pārējie aktīvi	73.4	73.8
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	263.3	307.2
Aktīvi pavisam	11 456.6	11 682.0
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>391.7</i>	<i>431.6</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 219.6	1 242.7
Valsts nefinanšu sabiedrību	53.5	53.7
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	540.3	532.3
Mājsaimniecību	625.8	656.7
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	686.1	737.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	61.4	81.2
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	200.9	226.6
Mājsaimniecību	423.8	429.2
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	1 357.1	1 439.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	14.5	17.8
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	444.6	467.0
Mājsaimniecību	898.0	954.5
Centrālās valdības noguldījumi	119.1	104.7
Vietējās valdības noguldījumi	93.9	106.5
Tranzītfondi	4.9	4.9
Ārzemju pasīvi	6 377.1	6 399.0
Saistības pret MFI	3 125.4	3 397.3
Saistības pret ne-MFI	3 054.7	2 778.5
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	197.1	223.3
Saistības pret Latvijas Banku	2.0	1.0
Emitētie parāda vērtspapīri	162.8	160.9
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	41.4	42.8
Kapitāls un rezerves	880.8	894.8
Rezidentu	552.1	565.6
Nerezidentu	328.7	329.1
Uzkrājumi parādiem un saistībām	90.6	85.2
Neklasificētie pasīvi	421.2	463.1
Nauda ceļā	113.5	106.2
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	72.4	78.5
Saistības pret rezidentu MFI	235.3	278.4
Pasīvi pavisam	11 456.6	11 682.0
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>391.7</i>	<i>431.6</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).

© Latvijas Banka, 2006

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>
info@bank.lv